FEAO FINANCIAL AND ECONOMIC ANALYSIS OFFICE IN THE VRU

АНАЛІЗ ВИПЛАТИ ГРОШОВОЇ КОМПЕНСАЦІЇ НА ПРИДБАННЯ ЖИТЛА ДЛЯ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ТА ЇХ СІМЕЙ У І ПІВРІЧЧІ 2018 РОКУ

FINANCIAL AND ECONOMIC ANALYSIS OFFICE IN THE VRU

АНАЛІЗ ВИПЛАТИ ГРОШОВОЇ КОМПЕНСАЦІЇ НА ПРИДБАННЯ ЖИТЛА ДЛЯ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ТА ЇХ СІМЕЙ У І ПІВРІЧЧІ 2018 РОКУ

Жовтень 2018

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
01024, м. Київ, Україна
тел. +38 044 290 47 37
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

У публікації проаналізовано дані про фінансування та використання місцевими бюджетами грошової компенсації на придбання житла для учасників антитерористичної операції та їх сімей в І півріччі 2017 та 2018 рр. (далі – субвенція). Досліджено обсяги асигнувань та рівень освоєння коштів за субвенцією в розрізі областей. Окрему увагу приділено виявленню причин низького освоєння коштів у І півріччі 2017 та 2018 рр. при подальшій активізації грошових виплат у ІІ півріччі.

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України створено в рамках проекту, що імплементується консорціумом партнерів, адмініструється Вестмінстерською фундацією за демократію (WFD) та фінансується програмою «Підтримка реформи управління державними фінансами» Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням Федерального Міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини (BMZ) та Міністерства Великобританії з питань міжнародного розвитку (DfID).

Завдання Офісу полягає в посиленні ефективності та якості економічного та фінансового законодавства, яке розробляє й ухвалює Верховна Рада України, та підвищенні використання наявної в Україні фінансової інформації для здійснення ефективного нагляду за діяльністю Уряду.

Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати напряму від власників прав.

Підготувала: к. е. н. Катерина Мельник

За загальною редакцією Віктора Мазярчука.

Думки, висловлені в матеріалах авторів, необов'язково відображають точку зору ОФЕА, його працівників або представників наглядової ради.

Автори не є співробітниками, не консультують, не володіють акціями та не отримують фінансування від жодної компанії чи організації, яка мала б користь від цього матеріалу, а також жодним чином з ними не пов'язані.

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП 6

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОРЯДКУ ТА УМОВ НАДАННЯ СУБВЕНЦІЇ НА ПОЛІПШЕННЯ ЖИТЛОВИХ УМОВ ДЛЯ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ТА ЇХ СІМЕЙ 7

2. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ СУБВЕНЦІЇ НА ВИПЛАТУ ГРОШОВОЇ КОМПЕНСАЦІЇ НА ПРИДБАННЯ ЖИТЛА ДЛЯ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ТА ЇХ СІМЕЙ У І ПІВРІЧЧІ 2017 ТА 2018 РР. 10

ВИСНОВКИ 16

ВСТУП

У 2015 році Постановою Кабінету Міністрів України вперше було запроваджено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I-II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній операції та потребують поліпшення житлових умов[1]. Надання такого виду субвенції розміром 368 млн грн дало змогу реалізувати права зазначеної категорії громадян на окремий вид соціального захисту – отримання житла протягом двох років.

Водночас механізм управління коштами субвенції в 2015 році мав неузгодженості та правові прогалини в частині формування узагальненої інформації про потреби та стан забезпечення житлом сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів I-II групи, спрямування коштів субвенції, граничної площі і вартості житла, яке придбавалося[2].

При використанні коштів субвенції на місцях допускалися окремі факти недотримання вимог законодавства та придбання житла, непридатного для проживання, формування недостовірних даних бухгалтерського обліку і звітності за придбаним житлом, передачі житла одержувачам без попередньої передачі його в комунальну власність територіальних громад[2].

Протягом наступних років нормативно-правове забезпечення порядку та умов надання такого виду субвенції поступово вдосконалювалося.

1 Постанова Кабінету України «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, а також для інвалідів I-II групи з числа військовослужбовців, які брали участь у зазначеній операції, та потребують поліпшення житлових умов» №348 від 20.05.2015 року. Отримано з: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-2015-%D0%BF.

2 «Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції» №18-4 від 27.09.2016 року. Отримано з: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16750166/Zvit_18-4.pdf?subportal=main.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОРЯДКУ ТА УМОВ НАДАННЯ СУБВЕНЦІЇ НА ПОЛІПШЕННЯ ЖИТЛОВИХ УМОВ ДЛЯ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ТА ЇХ СІМЕЙ

Обсяги, порядок та умови надання субвенції на поліпшення житлових умов для учасників антитерористичної операції та їх сімей з державного бюджету місцевим бюджетам регулюються:

1. Бюджетним кодексом України[3];
2. Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»[4];
3. Постановою Кабінету Міністрів України «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей»[5];
4. Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей загиблих осіб, визначених абзацами 5-8 пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I-II групи, яка настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, визначених пунктами 11-14 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов, на 2018 рік»[6].

3 Бюджетний кодекс України №2456-VI від 08.07.2010 року. Отримано з: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17.

4 Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» №3551-XII від 22.10.1993 року. Отримано з: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12.

5 Постанова Кабінету Міністрів України «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» №719 від 19.10.2016 року. Отримано з: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/719-2016-%D0%BF.

6 Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей загиблих осіб, визначених абзацами 5-8 пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I-II групи, яка настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, визначених пунктами 11-14 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов, на 2018 рік» №327-р від 16.05.2018 року. Отримано з: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2018-%D1%80.

КМУ здійснює розподіл такого виду субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам шляхом визначення її обсягів на відповідний рік. Мінсоцполітики забезпечує погодження розподілу з Комітетом ВРУ з питань бюджету[4].

Головним розпорядником субвенції та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Мінсоцполітики. Розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня:

- структурні підрозділи з питань соціального захисту населення обласних та Київської міської державних адміністрацій (регіональні органи соціального захисту населення);
- структурні підрозділи з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві державних адміністрацій, виконавчі органи міських, районних у містах рад (районні та міські органи соціального захисту населення)[3].

Як зазначалося вище, з 2016 року КМУ вдосконалив механізм забезпечення житлом сімей учасників АТО через розподіл бюджетних коштів між обласними та міськими бюджетами Мінсоцполітики з подальшою передачею цих коштів безпосередньо на рахунки членів сімей загиблих військових та ветеранів антитерористичної операції. Також сім'ям загиблих учасників антитерористичної операції та особам з інвалідністю I-II групи з числа учасників антитерористичної операції надано право обрати найбільш прийнятне для них житло та придбати його за рахунок грошової компенсації на первинному або вторинному ринку або шляхом інвестування в об'єкти житлового будівництва в будь-якому населеному пункті України7.

На отримання компенсації на житло мають право такі категорії громадян України:

- члени сімей загиблих осіб, що брали участь у проведенні антитерористичної операції;
- особи з інвалідністю I-II групи, що отримали поранення в ході участі в антитерористичній операції;
- особи, що втратили функціональні можливості нижніх кінцівок, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції.

З 24.02.2018 року у зв'язку з набранням чинності змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» право на компенсації на придбання житла набули також:

- члени сімей військовослужбовців, осіб, які перебували у складі добровольчих формувань, осіб, які добровільно забезпечували проведення антитерористичної операції, брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення та загинули, померли (пропали безвісти) внаслідок захворювання, одержаного під час проведення антитерористичної операції безпосередньо в районах та в період її проведення;
- особи з інвалідністю I-II, інвалідність яких настала внаслідок захворювання, одержаного під час проведення антитерористичної операції безпосередньо в районах та в період її проведення[8].

На компенсацію мають право особи з наведених категорій, які потребують поліпшення житлових умов: перебувають на квартирному обліку та в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги[9].

7 Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» №719 від 19.10.2016 року. Отримано з: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/719-2016-%D0%BF.

8 Відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» №3551-XII від 22.10.1993 року. Отримано з: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12.

9 Бюджетний кодекс України №2456-VI від 08.07.2010 року. Отримано з: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17

2. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ СУБВЕНЦІЇ НА ВИПЛАТУ ГРОШОВОЇ КОМПЕНСАЦІЇ НА ПРИДБАННЯ ЖИТЛА ДЛЯ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ТА ЇХ СІМЕЙ У І ПІВРІЧЧІ 2017 ТА 2018 РР.

У 2018 році обсяги фінансування субвенції збільшено майже вдвічі – на 109 млн грн (93%). Варто відзначити суттєве зростання (926%) фактичних обсягів виплат. Фінансування запланованих видатків з державного бюджету за таким видом субвенції в І півріччі 2017 та 2018 рр. здійснювалося в повному обсязі.

Таблиця 1

Субвенція на виплату грошової компенсації на придбання житла для учасників антитерористичної операції та їх сімей у І півріччі 2017 та 2018 рр., млн грн

Показник	2017	2018	Відхилення, млн грн	Відхилення, %
Планові значення	117	226	109	93
Фактичні видатки	6,9	70,8	63,9	926
Рівень використання коштів, %	5,9	31,4	25,5	-

Позитивною тенденцією є підвищення рівня використання коштів у І півріччі 2018 рр. на 25 п.п., однак цей показник у 2018 році все ще залишається невисоким (31%). Така ситуація зумовлена достатньо тривалим періодом отримання коштів на поліпшення житлових умов учасників АТО та їх сімей. Окрім цього, відповідні розпорядження КМУ про затвердження обсягів субвенції в розрізі областей у 2017 році здійснювалися в червні, а в 2018 році – у травні, що також істотно впливає на рівень освоєння коштів.

Розподіл цього виду субвенції в розрізі областей був нерівномірним (рис. 1).

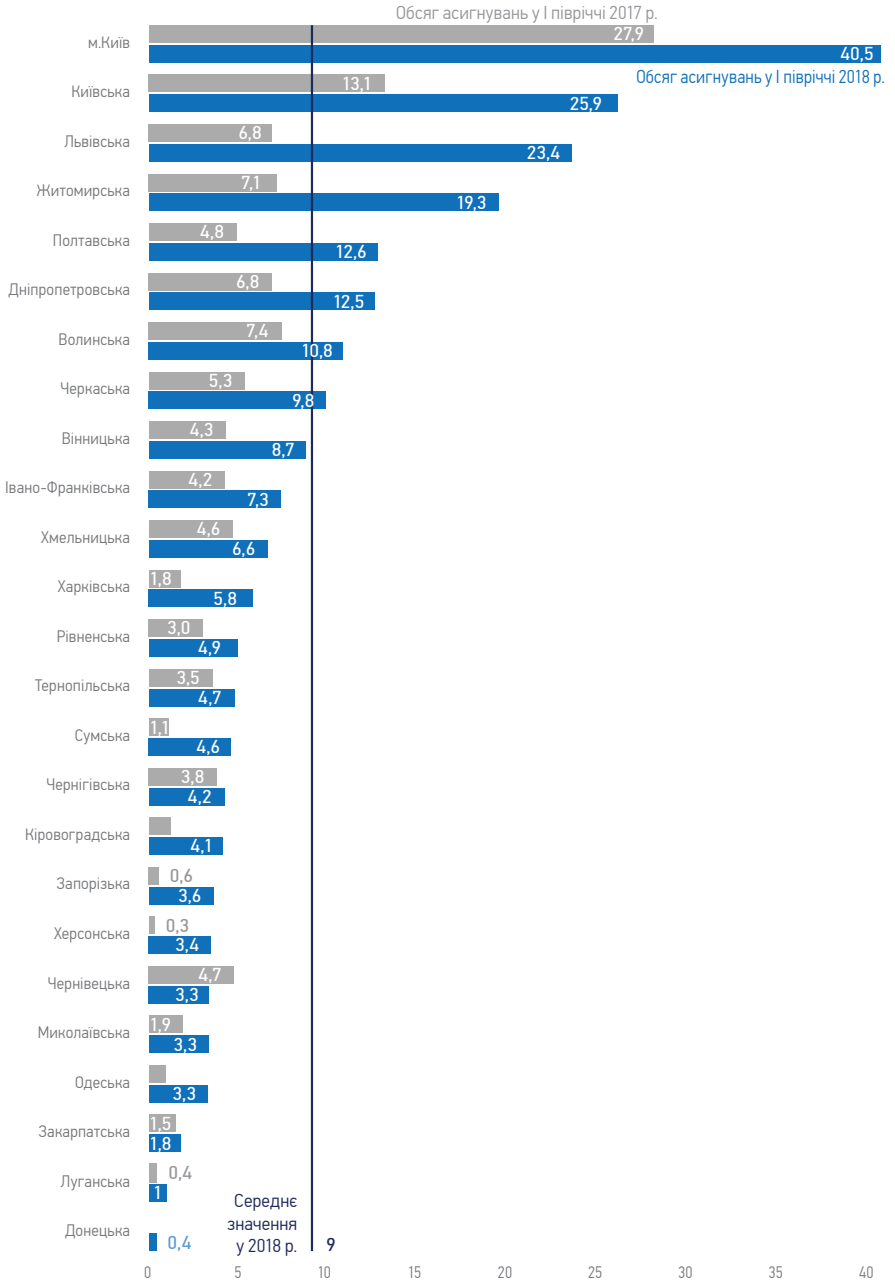

Рис. 1. Динаміка обсягів фінансування за субвенцією на житло для учасників АТО та їх сімей, млн грн

Джерело: розрахунки автора за даними Державної казначейської служби України[10].

Найбільші обсяги фінансування за субвенцією в І півріччі 2017 та 2018 рр. спостерігалися в м. Київ, Київській та Львівській областях, найменші – у Донецькій та Луганській. Причина коливань обсягів фінансування за субвенцією на житло для учасників АТО та їх сімей у розрізі областей полягає в порядку визначення суми грошової компенсації, на яку впливають такі фактори:

- кількість членів сім'ї учасника антитерористичної операції, у т. ч. осіб з інвалідністю;
- вартість житла в регіоні та ймовірність її зростання;
- додаткові витрати, пов'язані з придбанням житла[11].

У середньому рівень освоєння коштів на виплату грошової компенсації на житло був на рівні 30% у І півріччі 2018 року (рис. 2).

10 Державна казначейська служба України. Отримано з: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23602

11 Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» №719 від 19.10.2016 року. Отримано з: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/719-2016-%D0%BF.

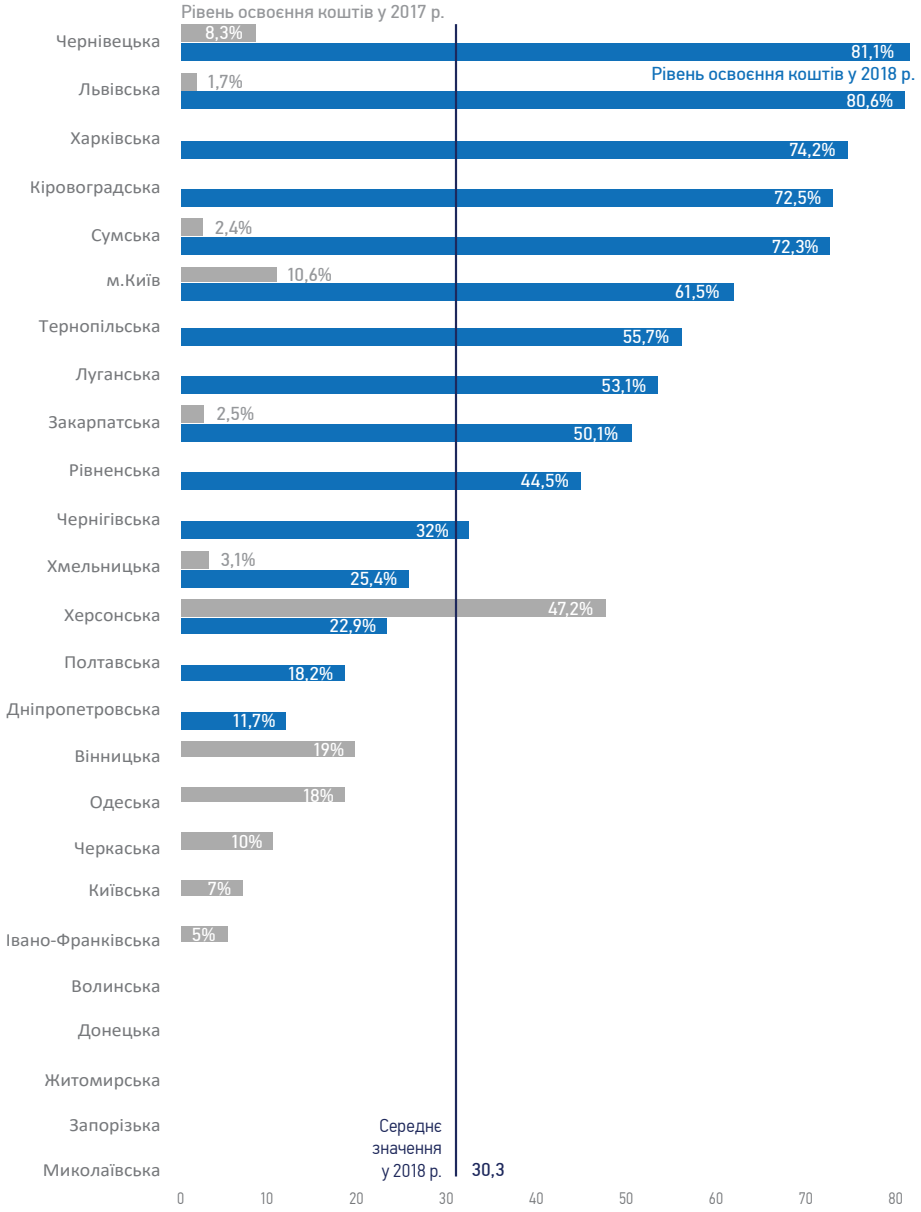

Рис. 2. Рівень освоєння коштів за субвенцією на житло для учасників АТО, %
Джерело: розрахунки автора за даними Державної казначейської служби України[12].

12 Державна казначейська служба України. Отримано з: http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/

Порівняно з І півріччям 2017 року в поточному році спостерігається позитивна тенденція підвищення рівня освоєння коштів. Водночас освоєння субвенції в розрізі областей було нерівномірним. Найвищі значення показника спостерігалися в таких областях, як Чернівецька (81%), Львівська (80,6%) та Харківська (74%). При цьому в десяти областях кошти за субвенцією на поліпшення житлових умов для учасників антитерористичної операції та їх сімей взагалі не освоювалися, а у Волинській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій та Миколаївській виплати грошової компенсації на житло для учасників антитерористичної операції та їх сімей у І півріччі не здійснювалися два роки поспіль.

Основними причинами виявленої тенденції можна вважати:

- затвердження обсягів субвенції КМУ в середині року;
- достатньо складну й довготривалу процедуру отримання грошових виплат на поліпшення житлових умов учасниками антитерористичної операції та їх родинами.

Це призводить до збільшення строків розподілу грошових виплат на рівні місцевих бюджетів.

Рівень освоєння коштів за рік є значно вищим, про що свідчать дані на 01.01.2018 року в розрізі областей (рис. 3).

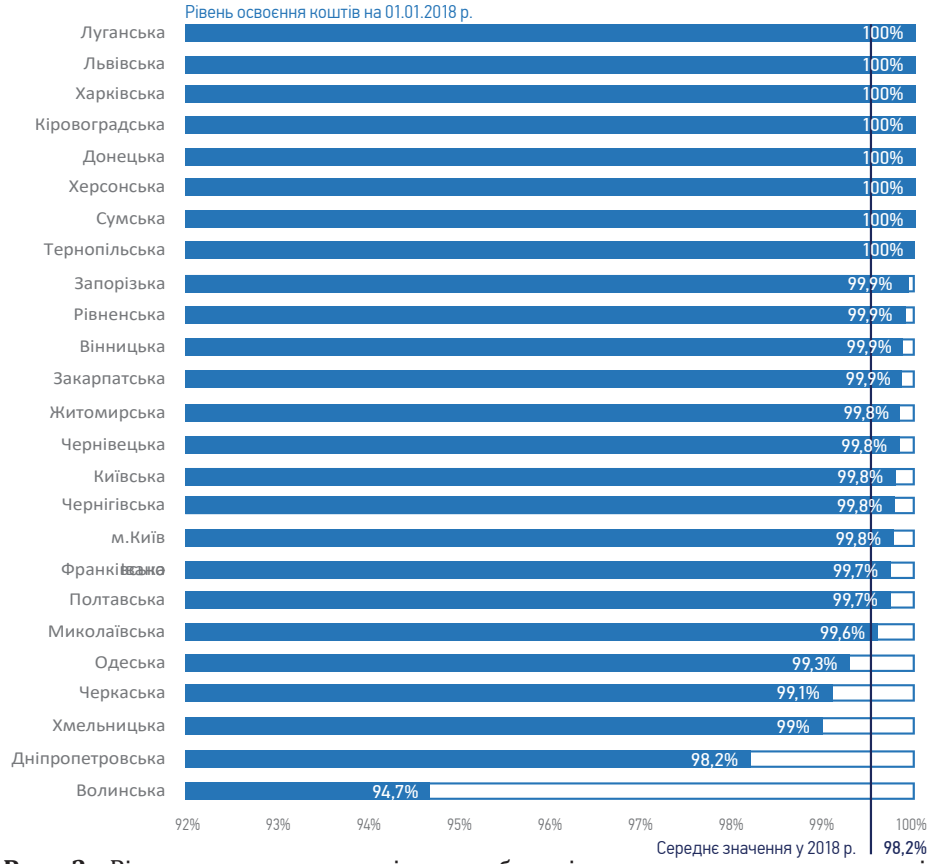

Рис. 3. Рівень освоєння коштів за субвенцією на житло для учасників антитерористичної операції та їх сімей станом на 01.01.2018 року, %

Джерело: розрахунки автора за даними Державної казначейської служби України.

Як видно з рис. 3, у середньому рівень освоєння коштів субвенції за підсумками 2017 року був 99,5%. При цьому в третині областей спостерігалося повне освоєння коштів за субвенцією. Найнижчим рівнем освоєння коштів відзначилася Волинська область – 95%. Таким чином, наведені вище дані свідчать про активізацію грошових виплат у другій половині року. Виявлена тенденція, безумовно, позитивна, оскільки в 2015–2016 рр. існувала проблема неповного освоєння коштів субвенції для поліпшення житлових умов учасників антитерористичної операції та їх сімей, що призводило до повернення невикористаних коштів до державного бюджету[13].

category/23602

13 «Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз засвідчив, що обсяги субвенції в І півріччі 2018 року порівняно з І півріччям 2017 року збільшилися на 108,9 млн грн (93%). Зростання цього показника відбулося у всіх областях, окрім Чернівецької. Фактичні видатки на поліпшення житлових умов учасників антитерористичної операції та їх сімей збільшилися на 63,9 млн грн (або 926%). Водночас у І півріччі 2017 та 2018 рр. спостерігався надзвичайно низький рівень освоєння коштів за субвенцією, що зумовлено такими факторами:

- затвердженням КМУ обсягів коштів у розрізі областей для здійснення грошових виплат у середині досліджуваних періодів;
- складністю процедури й достатньо тривалим періодом отримання коштів для поліпшення житлових умов учасників антитерористичної операції та членів їх сімей.

Вищезазначені фактори призводять до збільшення строків розподілу грошових виплат на рівні місцевих бюджетів країни.

При дослідженні касових видатків та рівня освоєння коштів на кінець 2017 року виявлено, що грошові виплати учасникам антитерористичної операції та членам їх сімей для придбання житла були здійснені практично в повному обсязі.

місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції» №18-4 від 27.09.2016 року. Отримано з: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16750166/Zvit_18-4.pdf?subportal=main.

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
тел. +38 044 290 47 37
01024, Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018
Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати напряму від власників прав.